BAŞYAZI

2015 **temkinli ve hazırlıklı olunması gereken** bir yıl

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU
TOBB Başkanı
Avrupa Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği (Eurochambres) Başkan Yardımcısı
İslam Ticaret, Sanayi ve Tarım Odası (ICCIA) Başkan Yardımcısı ve
Milletlerarası Ticaret Odası (ICC) Yönetim Kurulu Üyesi
baskanlik@tobb.org.tr

Petrol fiyatlarındaki düşüş, Türkiye'nin petrol faturasını dolar bazında bakıldığında bu süreçte hafifletecek, ama net etki açısından bakarsanız cari işlemler açığında büyük bir iyileşme beklenmiyor. Zira **ihracat yaptığımız petrol ihraç eden ülkeler, petrol gelirleri azalınca bizden aynı miktarda ithalat** yapmazlar. Dolayısıyla 2015 temkinli ve hazırlıklı olunması gereken bir yıl olarak görülüyor.

Son bir kaç aydır başta ham petrol fiyatları olmak üzere hemen hemen tüm emtia fiyatları düşüyor. "Niye böyle oluyor" diye baktığımızda en başta gelen faktörün ABD para politikasındaki değişim olduğu görülüyor. Amerikan Merkez Bankası (FED) parasal genişlemeden çıkıp para politikasını normalleştirdikçe, dünya çapında meydana gelen finansal portföy kaymaları hammadde fiyatlarını etkiliyor. Amerika'da alınan ulusal bazda bir kararın tüm dünyayı etkilemesi, ABD'nin hâlâ tek küresel çaptaki güç olduğunu da ortaya koyuyor.

ABD Başkanı Barack Obama, geçen hafta kendileri açısında tarihi bir adım daha attı. ABD, yaklaşık 50 yıldır Küba'ya tecrit uyguluyordu. Obama, pek bir fayda sağlamayan bu 50 yıllık dış politika yaklaşımını değiştirdi. Küba'yla ilişkilerin normalleşmesine yönelik adımlar attı.

Bizim coğrafyada "yapacağız, edeceğiz" şeklinde uzun uzun konuşmak adettendir. Hatta daha ciddi gözükmek için çalıştaylar, toplantılar düzenlenir. Uzun uzun raporlar hazırlanır ama sonra da, pek bir şey ortaya çıkmaz. ABD Başkanı ise olayı politize etmeden, konuşarak zaman harcamadan, doğrudan icraata geçti. İşlemeyeni değiştirmek gerekir ve yaptı.

PETROL FİYATI DOLAR BAZINDA UCUZLUYOR AMA DOLAR DÜNYANIN HER YERİNDE DEĞER KAZANDIĞI VE LİRA BU SÜREÇTE DEĞER KAYBETTİĞİ İÇİN, **LİRA CİNSİNDEN PETROL FİYATINDA FAZLA BİR DEĞİŞİKLİK OLMUYOR**.

21'inci yüzyılda, 20'nci yüzyıldan kalma meselelerin ABD'nin önünü tıkayamayacağını Obama böylece gösterdi. Amerikan politikasını geçen yüzyıldan kalma bir ipotekten kurtardı. İşlemeyeni değiştirmek, yanlışa devam etmemek, bir nevi patlak lastiği yenilemek gibidir. Latin Amerika'dan gelen ilk açıklamalar, Obama'nın Küba açılımının bölgede olumlu karşılandığını gösteriyor.

ABD ekonomisinin son dönemdeki olumlu performansı da, Obama'nın elini güçlendirmiş olmalı. Ekonomide Bush döneminden kalan enkazı temizleme görevi de iyi gidiyor. ABD ekonomisi hızla toparlanıyor. Ekonomide sağlanan hızlı büyüme istihdama da yansıyor. İşsizlik oranı son yılların en düşük seviyelerine gerilemiş durumda.

Obama liderliğindeki ABD 2015 yılına pozitif bir biçimde giriyor. ABD, bilim ve teknoloji alanındaki liderliği yine başkasına bırakmadı. Yenilikçilik konusunda da hâlâ ilk sıradalar. Son dönemlerde hayatımızı değiştiren yeni internet girişimlerinin neredeyse hepsi ABD'den çıktı. Obama, girişimcilik konusunda ABD'nin bir üst seviyeye çıkmasını sağladı.

2013 yılında önce Kanada'da hayata geçirilen "Start-up" vizesi programını başlatıyor. Buna göre yenilikçi bir fikri olup, bu fikri uygulamaya aktarmak için ABD girişim sermayesi desteği alabilen yabancı girişimciler, Amerika'ya yerleşip kurdukları şirketin başına geçebilecekler. Vize süreçleri de kolaylaştırılacak. Yasa tasarısı henüz Kongre'de. Ama yenilikçi girişimcileri çekmek üzere önemli bir adım.

ABD ekonomisi toparlandıkça FED'in para politikası da normalleşiyor. Küresel likidite artışı son buluyor. Emtia fiyatları üzerindeki balon sönüyor. Bunun farkına zamanında varamayan ve ellerindeki emtia gücünü olduğundan fazla görüp buna göre politika belirleyen Rusya, Venezuela ve İran gibi ülkeler doğal olarak bundan en olumsuz şekilde etkileniyor.

Rusya, Kırım'daki agresifliğinin maliyetinin yeni yeni farkına varıyor. Ne yazık ki, Rusya'da ekonominin zor duruma düşmesi, Türkiye'yi de olumsuz etkiliyor. Petrol fiyatlarındaki düşüşle kazanacaklarımızın yanında, ihracat, turizm, müteahhitlik gibi alanlarda kayıplara karşı da hazırlıklı olmalıyız.

Öte yandan Türk halkının tüketici olarak bu işten yararlanması da zor görünüyor. Zira petrol fiyatı dolar cinsinden belirleniyor. Amerikan faizi artarken, dolar değer kazandığında ham maddenin fiyatı dolar bazında ucuzluyor. Dolar değer kaybederken ham maddenin fiyatı dolar bazında yükseliyor. Şu anda petrol fiyatı dolar bazında ucuzluyor ama dolar dünyanın her yerinde değer kazandığı ve Lira bu süreçte değer kaybettiği için, Lira cinsinden petrol fiyatında fazla bir değişiklik olmuyor.

Elbette Türkiye'nin petrol faturası dolar bazında bakıldığında bu süreçte hafifleyecek ama net etki açısından bakarsanız, cari işlemler açığında büyük bir iyileşme beklenmiyor. Zira ihracat yaptığımız petrol ihraç eden ülkeler, petrol gelirleri azalınca bizden aynı miktarda ithalat yapmazlar.

Özetle 2015 temkinli ve hazırlıklı olunması gereken bir yıl olarak görülüyor. Etrafta ne olduğunu görebilen, ortadaki eğilimleri dikkate alarak politika belirleyen ülkelerle böyle olmayanlar arasındaki fark iyice belirginleşecektir.